19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
އިޖުތިމ ޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން
22 ނޮވެންބަރު 2022
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)11
ފެށުނު ގަޑި: 10:15

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން މި ފެށުނީ. މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް
ވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންނަކީ، މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު،
ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢީސަ ، އެހެން ކޮމިޓީއެއްގައި މިވަގުތު އިންނެވީ ދެއްތޯ؟
މުޙައްމަދު ޝާހިދު، ފުނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޖީހާން މަޙުމޫދު، ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން
ކޮމިޓީއަށް އެޖެންޑާކުރެވިފައި އޮތް މަސައްކަތަކީ، ޑައިބެޓިކް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސްއާ އެއްކޮށް ކުރިއަށް
ގެންދިއުމަށް ހަމަޖެހިފައި އޮތް ބައްދަލުވުމެއް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން ކުރިން
ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޑައިބެޓިކް އެސޯސިއޭޝަންއާ އެއްކޮށް ބައްދަލުވެ، އެ ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި ހުރި
ދަތިތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ކޮމިޓީގައި އޮންނާނީ މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްފަ. ހަމަ އެގޮތުން ފަހުން އަނެއްކާ ވެސް ޑައިބެޓިކް
އެސޯސިއޭޝަންގެ ބޭފުޅުން އެ ބޭފުޅުން މަސައްކަތު ދާއިރާގައި ހުރި ބައެއް ދަތިތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ކޮމިޓީގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ މަޝްވަރާކޮށްލަން ބޭނުންވާތީވެ ބައްދަލުވުމަކަށް އެދިފައި އޮތީ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން
މި ގެންދަނީ އެ ބައްދަލުވުން ކުރިއަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ޑައިބެޓިކްސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް
މޯލްޑިވްސްގެ ބޭފުޅުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ނަންތައް ދަންނަވާލާނަން ރެކޯޑަށް ޓަކައި.
އަލްފާޟިލާ ޢާއިޝަތު ޝިރުހާނާ، އެއީ އެސޯސިއޭޝަންގެ ސީ.އީ.އޯ . ޑޮކްޓަރ އައިމިނަތު މަލްހާ ސަޢީދު، މެޑިކަލް
އޮފިސަރ. ދެން އަލްފާޟިލް ފާތިޙު މުޙައްމަދު، ޔޫތު ލީޑަރ. 3 ބޭޅުންނަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން
ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީ މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވިފައި މި އޮތް މަސައްކަތަކީ،
ޑައިބެޓީސް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް މޯލްޑިވްސް މަސައްކަތުގެ ދާއިރާގައި ހުރި ބައެއް އުނ ދަގޫތަކާއި ކަންބޮޑުވުންތަކާ
ގުޅޭ ގޮތުން ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ ހިއްސާކޮށް މަޝްވަރާ، އެ ކަންކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދޭތޯ
މަސައްކަތްކުރުމުގެ ގޮތުން ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން މި އެސޯސިއޭޝަންގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލު މި ކުރަނީ. އެހެންވީމަ،
މިއަދު ކޮމިޓީ ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ގޮތުން އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑު ޑައިބެޓިކްސް އެސޯސިއޭޝަންގެ
ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު ދޭނަން ތި ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތުގެ ދާއިރާއިން ކޮމިޓީ މެންބަރުންނާ ހިއްސާކުރަން ހުރި
ކަންތައްތައް ހިއް ސާކޮށްދިނުމަށް.
1

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޗްފީ އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ ޢާއިޝަތު ޝިރުހާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނަން ރަނގަޅުކޮށްލަދެއްވާ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިޔަނީ
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސް އިނގޭތޯ. އެސޯސިއޭޝަނެއް ނޫން، އެހެންވީމަ އިނގޭތޯ. އާދެ! ލިޔެފައި
އޮތީ ރަނގަޅަށް. ވިދާޅުވަނީ ހައްތާވެސް އެސޯސިއޭޝަންއޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު ބައްދަލުކޮށްލަން
އެދިފައި ވާނީ 23 ނޮވެންބަރު 2021 ގައި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމަ، ގާތްގަނޑަކަށް އެއްއަހަރު ފަހުން ދެއްތޯ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބައްދަލުވީ. ދެން އަސްލު އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކޮށްލަން އެދިފައި ވާނީ ، އަޅުގަނޑުމެން
9 މާރިޗު 2021 ގައި ވާނެ ބައްދަލުވުމަކަށް މިކޮޅަށް އައިއްސަ ކަންތައްތަކެއް މަޝަ ވަރާކޮށްފަ. ދެން އޭރު އެދިފައި
ހުރި ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން، ކިހިނެއްތޯ، އޭރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަތިތައް ހި އްސާކޮށްފައި ، އެ ދަތިތަކާ ބެހޭ ގޮތުން
އެއްވެސްކަހަލަ ޙަ އްލެއް ކިހިނެއްތޯ، މިކޮޅުން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރެވިއްޖެތޯ، ނޫނީ ކޮބައިތޯ، އަސްލު އެކަމަށް
އަޅުގަނޑުމެން އެދި ވާނީ އޭރު ލެޓަރއެއް ފޮނުވާލާފައި އަލުން މަޝްވަރާކޮށްލަން. ދެން އޭރު މައިގަނޑުގޮތެއްގައި
އަޅުގަނޑުމެން 3 ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލާފައިވާނެ. އެއީ ހަކުރުބަލީގެ ޓައިޕް 1 ހަކުރުބައްޔާ އެއްކޮށް ދިރިއުޅެމުންދާ
ކުޑަކުދިން އަދި ޒުވާނުންނަށް މި ބައްޔާ އެއްކޮށް ޓެސްޓުކުރުމަށާއި އަދި އެހެން ކަންތައްތަކަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި
ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަދިވެސް ހަމަ މި ނުދެވޭތީވެ އެ ކަންތައްތައް. ދެން އޭގެ އިތުރުން މި ސޮސައިޓީއަށް ހަމަ ވަރަށް
ފަހުން ހަމަ މާލީ ގޮތުން ވަރަށް ގިނަ ދަތިތަކާ ދިމާވެގެން ދެން އެކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހީތެރިކަމެއް
ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ގޮތެއް އޮތްތޯ ނުވަތަ ކޮބައިތޯ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އޭރު އެދިފައި އޮންނާނެ އެއް ކަންތައް. ދެން
އަނެއް ކަންތަކަކީ، އޭރު ހަމަ ފޯމްވެފައި އިނީ ނޭޝަނަލް ޑައިބެޓީސް ސެންޓަރއެ އް. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަކާ ހަމަ
އެއްވެސް ގޮތަކަށް ގުޅިފައެއް ނެތް ނޭޝަނަލް ޑައިބެޓީސް ސެންޓަރ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ 22 އަހަރުވަންދެން މި
މަސައްކަތް ކުރަމުން ދިޔަ ފަރާތެއް. އެކަމަކު ވެސް ނޭޝަނަލް ސެންޓަރއެއް ހެދިއިރު އެއްވެސް މަޝްވަރާއެއް
ނުވަތަ އެއްވެސް ގުޅުމެއް ނެތި ފޯމުވެފައި އަދިވެސް ހަމަ އެގޮތަށް މަސައްކަތްކުރެވެމުން ދަނީ. އެހެންވީމަ، އެ 3
ކަންތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މައިގަނޑުގޮތެއްގައި ވާނީ އަލިއަޅުވާލާފަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރިހެން ފުރަތަމަ ހަމަ ނަން ރަނގަޅުކޮށްލާނަން ރެކޯޑަށް ޓަކައި އިނގޭތޯ. ދެން
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ބޭފުޅުންނާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކުރުމެއް. ދެން ކުރިން
އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްކޮށް ބޭއްވުނު ބައްދަލުވުމު ގައި ތި ފާހަގަކުރެއްވިހެން ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި
2

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
ފާހަގަކުރެވިފަ. ދެން އޭގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން އައި.ޖީ.އެމް ހޮސްޕިޓަލްއާއެކު ، އެއީ އެކޮޅުގައި މި ޓައިބެޓިކް
ސެންޓަރ މިހާރު އެ ހިނގަނީ ދެއްތޯ. ނޭޝަނަލް ޑައިބެޓިކް ސެންޓަރ ހިނގަނީ. އެހެންވީމަ، ދެން އަޅުގަނޑުމެން
އެކަން، ހަމަގައިމުވެސް އެ ފަރާތުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސް ޑައިބެޓިކް އެސޯސިއޭޝަނާ އެއްކޮށް ހިންގޭނެ ގޮތަކަށް
ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ވާހަކަ ދެކެވިފައި އޮންނާނީ. ދެން އެންމެ ބޮޑު ކަމަކަށް މިއޮތީ؛ ދެން އޭގެ ފަހުން މި
އާސަންދައާ އެއް ކޮށްވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބައްދަލުވުންތަކެއް ބޭއްވި، ތި ބޭފުޅުންގެ މި މެޑިކަލް
ރިކުއަޔަރމެންޓްސްތައް ފަސޭހަކޮށް ޑައިބެޓިކްސް މީހުންނަށް ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމާ ގުޅޭ ގޮތުން އެ ފަރާތާ
އެއްކޮށް ވެސް ވާހަކަދެކެވި މަޝްވަރާކުރެވިފައި އޮންނާނީ. ދެން ފަންޑިންގ ގެ މައްސަލަ އެންމެ ބޮޑު ކަމަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނީ. ދެން އޭރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދެންނެވިހެން މަސައްކަތް ކުރަމުން ދިޔައީ،
ޖަމުޢިއްޔާތަކުގެ ގާނޫނުގެ ތެރޭ އުފެދޭ ޕޫލެއްގެ ތެރޭން މިކަހަލަ ޖަމުޢިއްޔާތަކަށް އެހީތެރިވެދިނުމާ ގުޅޭ ގޮތުން. އެ
ގާނޫނު ފާސްކޮށް ތަންފީޒުކޮށް، މި މަހުގެ 9 ގައޭ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ މިހާރު ޢަމަލުކުރަން އެ ފެށުނީ. ދެން
އަދި އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބޭނެ 6 މަސްދުވަސް ގަވާއިދުތައް އެކުލަވައިލާ އެ ކަންކަން ކުރަން. އެހެންވީމަ،
އެންމެފަހުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދިޔަ ހަފުތާ ތެރޭގައި ޔޫތު މިނިސްޓަރާ އެއްކޮށް މި ކޮމިޓީން ބައްދަލުވިއިރުގައި
އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ހައިލައިޓުކޮށްފައި އޮންނާނެ. ދެން މިހާރު އެން.ޖީ.އޯސްތަކަށް ދޭނެ ފަންޑް ރެއިޒުކުރުމާއި، އެ
ފަންޑު ބެހިގެންދާނެ ގޮތާ ގުޅޭ ގޮތުން އެ ބޭފުޅުން އެބަ ގަވާއިދު ތައްޔާރުކުރޭ. ދެން އެ ގަވާއިދު ޑްރާފްޓު
އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއާ ހަމައަށް ވެސް ލިބޭނެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި ގިނަ މެންބަރުންގެ ވެސް
ވިސްނުން އެބަ ހުރި ޚާއްޞަގޮތެއްގައި މިގޮތަށް މުޖުތަމަޢަށް މި ޚިދުމަތްކުރާ ޖަމުޢިއްޔާތަކަށް އެ ފަންޑުގެ ތެރެ އިން
ބެހިގެންދާނެ ގޮތަކަށް ގަވާއިދު އެކުލަވާލެވިގެންދިއުން. އެއީ ދެން އަޅުގަނޑު އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން އޮތް ކޮމެންޓަކީ.
އިއްޒަތްތެރި އެއްވެސް މެންބަރަކު ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން އެކަމުގައި އޮވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދޭނަން.
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝާހިދު އަށް.
ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިއީކީ ފުރަތަމަ ފަހަރެއް ނޫން ތި ބޭފުޅުންނާއި އަޅުގަނޑުމެންނާ ބައްދަލުވާ. ދެން
އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ ވަކި، ތި ބޭފުޅުންނަށްވުރެ ވަކި ގިނައިން އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކުރި އެހެން ފަރާތެއް
ނުވާނެ، ޖަމުޢިއްޔާއެއް ނުވާނެ އިނގޭތޯ. ދެން އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ތި
ބޭފުޅުންނަށް ސަމާލުކަން ދެމޭ އިނގޭތޯ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ ކަންބޮޑުވުންތައް އަޅުގަނޑުމެނާ ހިސާބަށް
3

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
ގެންނެވުމުން އަޅުގަނޑުމެން އަޅާނުލާ ތިބެނީ އެއް ނޫން އިނގޭތޯ. ތެދުފުޅެއް ، ތި ބޭފުޅުން ކޮވިޑު ތެރޭގައި
ކަންނޭނގޭ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެނާ އެގޮތަށް ބައްދަލުވެ ތި ބޭފުޅުންގެ ކޮންސަރން ރެއިޒް ކުރެއްވީ. އޭރުގައި ވިދާޅުވީ
އާންމުގޮތެއްގައި ތި ބޭފުޅުންގެ މަންތްލީ އެކްޕެންސެސް އުޅެނީ 98 ސަމްތިން ގ އޭ. ދެން ތި ބޭފުޅުން އޭތި
ޚަރަދުކުޑަކުރައްވަމުން ކުރައްވަމުން 28 އާ ހިސާބަށް ކުޑަކުރެއްވީމޭ، އެހެންތޯ؟ ވަރަށް ވަރަށް ވަރަށް ކުޑަ ކުރެއްވި
އިނގޭތޯ. ދެން އެހާ ކުޑަކުރެއްވިއިރުގައި ވެސް ދެކޮޅުޖައްސަން ދަތިފުޅުވާ ވާހަކަ. އޭރުގައި އެންމެ ބޮޑަށް ތި
ބޭފުޅުންނަށް ކޮންޓްރިބިއުޓުކުރައްވަނީ ޑީންއޭ ވިދާޅުވީ. ރަނގަޅަށްތޯ މި ވާހަކަދެއްކެނީ؟ ހަމަ އަކުރުން އަކުރަށް
ހަނދާނުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެންމެގެ ވެސް އެބަހުރި އިނގޭތޯ. ދެން އަސްލު މަޖިލީހަކީ ތި ބޭފުޅުންނަށް
ކަންކަން ފަސޭހަކޮށްދޭން އޮންނަ ތަނެއްގެ ގޮތުގައި ކަމަށް ތި ބޭފުޅުން ބައްލަވާފައި ވަޑައިތިގަންނަވަނީ.
އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ އެކަން އެގޮތަށް ގަބޫލުކޮށްގެން މަސައްކަތް މި ކުރަނީ. އޭގެތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް
މަސައްކަތް؛ ދެންމެ މުޤައްރިރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ކުރަން. ދެން
އުންމީދަކީ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ތި ބޭފުޅުންގެ ތި މައްސަލަތަކަށް ދާއިމީ ޙައްލެއް ލިބޭނެ ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި
ހޯދައިދެވޭކަމުގެ އިޙުސާސް ކުރެއްވޭ އެބަ އިނގޭތޯ. އެ ފާހަގަކުރެއްވީ ޖަމުޢިއްޔާތަކާ ބެހޭ ގާނޫނަށް ހަމަ
އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީ ގެ އިސްނެންގެވުމާ އެކުގައި ވާނީ ޕޫލެއް ހަދަން. ދެން އަނެއްކާ ކުރިން ޝިފާ އެ
ވިދާޅުވިހެން، ސަރުކާރުގެ އެސް.އޯ.އީތަކާ ވާހަކަދައްކައިގެން އެ ބޭފުޅުން ވެސް ވިދާޅުވޭ އެ ބޭފުޅުންގެ ވެސް ވަރަށް
ބޮޑު އެހީތެރިކަމެއް މީގެ ތެރެއަށް ލައިގެން، އެ ބޭފުޅުންގެ ސީ.އެސް.އާރުގެ % 25 އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނެ މިއަށް
ކޮންޓްރިބިއުޓުކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް ލާޒިމުކޮށްފައި ގާނޫނުގައި. އަދި ޔޫތު މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓުގެ ޓޯޓަލް
އެމައުންޓުގެ 3%، އެއީ ދެން ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް އެއީ އިނގޭތޯ. މިފަހަރު ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތުން 600 މިލިއަން
އުޅޭ. އެހެންވިއްޔާ އޭގެތެރެއިން 18 ވަރަކަށް މިލިއަން އޮންނަންޖެހޭނެތާ މީގެތެރޭގައި ދެއްތޯ؟ ހަމަ އެގޮތަށް،
އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ ގާތްގަނޑަކަށް އޯވަރ ތަރޓީ މިލިއަން އެ ބޭފުޅުންނަށް އެއްކުރެ އްވޭނެ ކަމަށް މި ދެންނެވީ
ޕޫލަށް. އެހެންވިއްޔާ ތި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން ވަރަށް ގިނަ، ޚާއްޞަކޮށް މަދަނީ ތިކަހަލަ ބޮޑެތި ކަންކަމުގައި
މަސައްކަތްކުރައްވާ ފަރާތްތަކަށް ވަރަށް ރަނގަޅު އެހީތެރިކަމެއް ލިބޭނެ ކަމަށް ދާއިމީ ގޮތެއްގައި އިނގޭތޯ. ދެން
އަސްލު ތި ބޭފުޅުން ކުރައްވާ މަސައްކަތާ އަޅާ ބަލާއިރު ވަރަށް ކުޑަކުޑަ ހޭދައެއް ތިޔަ ކުރެއްވެނީ ވެސް. ދަންނަވަން
މި އުޅެނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ތި ބޭފުޅުން ކޮމްޕެކްޓުކުރައްވައިގެނޭ ބަޖެޓު ގެންގުޅުއްވަނީ. އެހެންވީމަތާ މުޅި ރާއްޖޭގައި
އެބަ އުޅޭ ތި ބޭފުޅުންގެ ކުލަ ޔަންޓުންތޯ ކިޔަނީ؟ ޕޭޝެންޓުންތޯ؟ މުޅި ރާއްޖޭގައި އެބަ އުޅޭ. އެ ހުރިހާ އެންމެނަށް
އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެނގޭ ތި ބޭފުޅުން ގުޅުއްވާ ، ބައްލަވާ، ހާލު ބައްލަވާ. އެހެންވީމަ، ވަރަށް ބުރަ، ވަރަށް ރަނގަޅު
4

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
މަސައްކަތްޕުޅެއް ތި ކުރައްވަނީ. ދެން ދަންނަވަން މި އުޅެނީ ތި ބޭފުޅުން ތި އެދިވަޑައިގަތް ކަންކަމުގައި އަދި ވެސް
އަޅުގަނޑުމެނަށް ހަމަ ވެވެން އޮތް ހުރިހާ އެހީތެރިކަމެއް އަބަދުވެސް ދޭނަމޭ. މި ވަގުތީ ޙައްލެއް ފަހަރުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހޯދައިނުދެވިދާނެ އިނގޭތޯ. އެހެންވިޔަސް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ދާއިމީ ޙައްލަކާ ދިމާއަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާގިނަ ދުވަސްތަކެއް ނުވެ ދެވި، ތި ބޭފުޅުންގެ ތި ކަންބޮޑުވުން އެކީ އެކައްޗަކަށް ނިމުމަކަށް
ގެނެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަނީ އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުރިއަށް ގެންދަވާ!
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޗްފީ އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ ޢާއިޝަތު ޝިރުހާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވިދާޅުވި ދެއްތޯ ނޭޝަނަލް ޑައިބެޓީސް ސެންޓަރ އަދި އާސަންދައާ މަޝްވަރާތަކެއް ކުރެވުނު ވާހަކަ. ކޮބައިތޯ ދެން
އޭގެ އައުޓުކަމްއަކީ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ހަމަ ހިތަށްއަރައިގެން މިހިރީ ތި ބޭފުޅުން މި ދިޔަ ދެ އަހަރެއްހާ ދުވަސް ތެރޭގައި
މި ތަންތަނާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކުރާއިރުމ އެއްވެސްކަހަލަ ވަކި ލުއިފަސޭހަތަކެއް ލިބި، ބަދަލުތަކެއް އަތުވެއްޖެތޯ، އެ
ކަންކަން ހިއްސާކޮށްލެވިއްޖެއްޔާ ކަންނޭނގޭ ބޮޑަށް.
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޗްފީ އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ ޢާއިޝަތު ޝިރުހާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޭޝަނަލް ޑައިބެޓީސް ސެންޓަރއާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެކިފަހަރު މަތިން މީޓުކުރިން އިނގޭތޯ. އެކި
މުއައްސަސާތަކާ އެއްކޮށް ނޭ ޝަނަލް ޑައިބެޓީސް ސެންޓަރއާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ މީޓުކޮށްފަ. އޭގެ ތެރެއިން
މިނިސްޓްރީ ހެލްތު، އާސަންދަ، އެންސްޕާ ހަމަ މިގޮތަށް މީޓުކޮށްފައި ވާނީ. އެހެންނަމަވެސް؛ ވިދާޅުވޭ އެއްކޮށް
މަސައްކަތް ކުރައްވާނަމޭ. އެކަމަކު، ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް އޭގެ ޢަމަލީ ސިފައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ
އިނގޭތޯ. ދެން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، އަސްލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދިޔަ ދެއަހަރު ދުވަސްވީ އުނދަގޫ އިނގޭތޯ.
އެއީ އެންސްޕާއާ އެއްކޮށް ނޭޝަނަލް ޑައިބެޓީސް ސެންޓަރ ނުހަދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެގްރިމެންޓުތަކެއް ހެދޭ
5

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
އިނގޭތޯ. އެއީ ޓައިޕް 1 ހަކުރުބަލީގެ މީހުންނަށް، މިސާލަކަށް ޕަމްޕުގައި މި ތިބޭ ކުދިންތަކަށް ޕަމްޕު ސަޕްލައިސް
ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެންސްޕާއާ އެއްކޮށް ހެދިން އެގްރިމެންޓެއް. އެ އެގްރިމެންޓު ޖަނަވަރީ 2022 ގައި
އެކްސްޕަޔަރވީ. އެކަމަކު، މިހާރު އެންސްޕާއިން ވިދާޅުވަނީ އެން.ޖީ.އޯއާ އެއްކޮށް ދެން އަލެއް ނުކުރެވޭނެއޭ
ނޭޝަނަލް ސެންޓަރއެއް އިންދަކާ އެ ބޭފުޅުންގެ ހި އްސާއެއް ނެތިއެއް. އެހެންވީމަ، ޓްރައިޕަރޓެޑު އެގްރިމެންޓަކަށް
މިހާރު ޑްރާފްޓެއް ހަދާފައި ފޮނުވިތާ މި އަހަރު ޖަނަވަރީއްސުރެ. ސޯ، އެއަކަށް ވެސް އެއްވެސް ކޮމެންޓެއް ވެސް
ނާދޭ. އެއަކަށް ވެސް ނާދޭ. އެހެންވީމަ، މިހާރު އަނެއްކާވެސް ޓައިޕް ވަން 1 ހަކުރުބަލީގެ ކުދިން ހަމަ ސަޕްލައިސް
ހޯދަން ކުރީގައި މި އުޅުނު ގޮތަށް މި އުޅެންޖެހެނީ. މި ދިޔަ ދެ އަހަރެއްގެ ތެރޭގައި އެންސްޕާގެ އެގްރިމެންޓު އޮތީމަ
އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްކޮށް މަސައްކަތްކޮށްގެން އެ ކުދިންގެ ރިޕޯޓްސްތައް އެންސްޕާއަށް ފޮނުވީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ސާމާނު ލިބިގެން، އަތޮޅު ތެރޭގައި ތިބި ކުދިންނަށް ވެސް އެއްޗެހި އެބަ ފޮނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އަނެއްކާ
ބެކު، ހަމަ މިއައީ ކުރީގައި އިންގޮތަށް. އެހެންވީމަ، ހަމަ މަސައްކަތް ނުކުރެވޭ އެއްކޮށެއް. އެހެން ހަމަ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެންނެވޭނީ އިނގޭތޯ. ދެން ހަމަ އާސަންދައިން ވެސް ހަމަ އެތައްފަހަރަކު މީޓުކޮށްގެން ވެސް
އަދިވެސް ހަމަ ޓައިޕް އެކެއްގެ ކުދިންނަށް މި ލިބެންޖެހޭ ޓެސްޓިންގ ކިޓު ސަޕްލައިސް ހަމަ އަދިވެސް އާސަންދައިގެ
ދަށަކަށް ލެވޭ ގޮތެއް ނުވޭ.
ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖީހާން މަޙުމޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މިހާރު މި މައްސަލައިގައި ކަންތައް ގޮސްފައި އޮތް ހިސާބުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ؛ ދެން
އެހެން މައްސަލަތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޢަމަލުކުރާ އުސޫލުން ދެން އޮތް މަރުޙަލާއަކީ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކާ
އެކުގައި ބައްދަލުކުރުންހެން. އެ ހުރި ދައްޗެއް ހުރިއްޔާ އެ ދައްޗެއް ހިއްސާކޮށް ނޫނީ ތަންކޮޅެއް ބާރެއް މި ކަމަށް
ދިނުމަށް ޓަކައި، އަވަސްކުރުމަށް ޓަކައި މި ޕްރޮސެސް، ކުރިންވެސް މި އިދާރާތަކުން ވިދާޅުވެފައި އޮތީ އެކުގައި
މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމާއި، އެއްބާރުލުން ލިބޭނެކަމާއި، އެ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރާނެ ކަމަށް. އެ ކަންކަން ލަސްވަންޏާ
ލަސްވަނީ ކީއްވެތޯ ސާފުކުރުމާއެކު، އެކުއެކީގައި ބައްދަލުކޮށްގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ ދެން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން ހުރި ކަންކަން އަވަސްކުރަން ބާރެއް އެޅޭނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލްއަށް.
6

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަޙްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖީހާން އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
އެކަމަކު، އޭގެ ކުރިއަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން މި ދައުރުގެ ރިސެސްއަށް ދިއުމުގެ ކުރިން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ކުރެވިދާނެ ތަނެއް ނުފެނޭ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން އަދި އޭގެ ކުރިއަށް ވެސް
އެއްކަލަ ލިޔުމުން އަޅުގަނޑުމެން އެ މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދުމަށް އެ ފަރާތްތަކަށް ދެންނެވުމަށް. އެއީ މި އަންނަ ދައުރު
ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން ބައްދަލުވުމެއް އިންތިޒާމުކުރެވޭނީ. އޭގެ ކުރި އަށް ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އޭރުން ޓަޗު ހުންނާނެ އަޅުގަނޑުމެން މި އަންނަ ދައުރު ފަށާއިރުގައި އަނެއްކާ ވެސް މިކަމުގައި
ކުރިއަށްދާނެ ގޮތާ މެދުގައި. އެހެންވީމަ، ލިޔުމުން އެ ފަރާތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކަންބޮޑުވުންތައް
ހިއްސާކޮށް، ޖަވާބެއް ހޯދަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެއްވެސް މެންބަރަކު އިއުތިރާ ޒު އެ ކަމަށް ނުކުރަންޏާ އަޅުގަނޑު އެގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދާނަން. ދެން އޭގެ ކުރިން ،
އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ރަނގަޅު އަދިވެސް އެއްފަހަރު އަނެއްހެން ހަމަ މެންބަރުންގެ ބްރީފިންގ އަށް ޓަކައި އަދި ތި
ބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތްތައް ދެން މިހާރު ވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ގޮތާއި، ދެން ތި ހުރި މައިގަނޑު ކަންކަން ހަމަ
ސޮސައިޓީ ފަރާތުން ހައިލައިޓުކޮށްލިއްޔާ އަޅުގަނޑު ބައްދަލުވުން ނިންމާލުމުގެ ކުރިން. އޭރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ފަސޭހަވާނެ އަދިވެސް ދެއްތޯ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންގޮސްދޭން.
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ މެޑިކަލް އޮފިސަރ ޑޮކްޓަރ އާމިނަތު މަލްހާ ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންގެ ސޮސައިޓީގައި ފްރީ ކްލިނިކެއް ހުންނާނެ. މި ކްލިނިކުގެ ފަރާތުން ސަރވިސަސް މި ދެނީ ޓައިޕް ޓޫ
ހަކުރުބަލީގެ ބޮޑެތި މީހުންނަށާއި، ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ސޮސައިޓީގައި ރަޖިސްޓަރވެފައި ތިބޭ ޓައިޕް ވަން
ހަކުރުބަލީގެ ކުޑަކުދިންނަށް. ޓައިޕު ޓޫ ބޮޑެތި މީހުންތައް ގިނަފަހަރަށް މާލޭގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުން. އެކަމަކު ހަމަ
ރަށްރަށުން ވެސް އެޕޮއިންޓްމެންޓު ހައްދަވައިގެން ކޮންމެ ތިންމަހަކުން ދުރުވެ ޓެސްޓުތައް ހައްދަވައިގެން ޑޮކްޓަރަށް
ދައްކާ. އެއާއެކީގައި މިހާރު ކްލިނިކުން ހިލޭ ހަމަ ޓެސްޓުތައް ވެސް ހެދޭ ގޮތަށް ހަމަޖެހިފައި އޮންނަނީ. އޭރުން
7

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
އިތުރު އެއްވެސް ތަނަކަށް ނުގޮސް ޓެސްޓުތައް ހެދުމާއި، ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމާ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ. ދެން
އެއާއެކީގައި ޓައިޕް ވަން ހަކުރުބަލީގެ ކުޑަކުދިންނަށް ޑައިގްނޯޒްވާ ހިސާބުން އެ ކުދިންނަށް ދޭންޖެހޭ ޓެސްޓިންގ
ސަޕްލައިސްއާއި ކިޓްސްއާ އެއްޗިހި ފޯރުކޮށްދެމުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ. ދެން އެއާއެކީގައި ފުދޭވަރަކަށް ބޮޑު
ލައިފް ޗޭންޖިންގ ޑިސިޝަނެއްވީމަ ކުދިންނަށާއި ކުދިންގެ ކެއަރ ގިވަރސްއަށް ސައިކޮލޮޖިކަލް ސަޕޯޓު ވެސް
ދެމުންގެންދާނީ. ދެން ކޮންމެ ތިންމަހަކުން، ގިނަފަހަރަށް ރަށުން ބޭރުގައި ކުދިން މި ތިބެނި، މާލެއިން ބޭރުގައި
ކުދިން ތިބެނީ. އެހެންވީމާ، އެ ކުދިން ރަށުން ބޭރުގައި ތިއްބަސް ކޮންމެ މަހަކު ޓެސްޓުކޮށްފައި ރިޕޯޓު ފޮނުވީމާ
ރިޕޯޓު ޗެކްކުރުމަށްފަހު އެ އިންސިއުލިންގ ޑޯޒަށް، ބޭހަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް އޮންލައިން ކޮންސަލްޓޭޝަން
ހަދަމުން އަޅުގަނޑުމެން ގެންދާނީ. ދެން އެ ޓެސްޓިންގ ސަޕްލައިސްތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިލޭ އެހީގެ ދަށުން
ރާއްޖެއިން ބޭރުން ލިބޭ އެއްޗިހިވީމަ، ކޮންމެ ހަ މަހަކުން އެ ފަރާތަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓުކުރަމުންދާނީ.
ދެން މިހެން މި ކަންތައް އޮތަސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުނދަގޫވޭ ސްޕެޝަލިސްޓުން ނެތީމާ މިވަގުތު.
އެހެންވިމާ، ސްޕެޝަލިސްޓުންނަށް ގިނަފަހަރަށް ބޭރަށް ރެފަރކުރަން މި ޖެހެނީ އެހެން ކްލިނިކަކަށް ނޫނިއްޔާމުން
ހޮސްޕިޓަލަށް. ދެން ވެއިޓްލިސްޓް ވަރަށް ދިގު، ހޮސްޕިޓަލަށް ދައްކަންޏާމުން. އެހެންވީމާ އެ އުނދަގޫތައް އެބަ އޮވޭ.
އެހެންވީމާ، ޕޭޝަންޓުންނަށް ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކަކީ އެއީ. އޭގެއިތުރުން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ސްކްރީނިންގ
ޕްރޮގްރާމްސްތައް ވެސް ، މިހާރު މިފަހަރު ވޯލްޑް ޑައިބެޓީސް ޑޭ އެކްޓިވިޓީސް އަށް ވެސް ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށެއްގައި
ސްކްރީނިންގ ޕްރޮގްރާމްސްތައް ވެސް ކުރިއަށް ގެންދަމުން މި ދަނީ. އެއީ މުޖުތަމަޢު ތެރޭގައި ހަކުރު މައްޗަށް
ދާކަން ނޭނގި އުޅެމުންދާ މީހުން ޑިޓެކްޓު ކުރުމާ އެކީގައި ހަކުރު ބައްޔަށް ހައިރިސްކު މީހުން ދެނެގަނެ އެ މީހުންނަށް
ރިސްކު ކުޑަކުރުމަށް ޓަކައި ކުރެވޭނެ ކަންކަން ކިޔައިދިނުމަށް ޓަކައި.
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޔޫތު ލީޑަރ ފާތިޙު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފާތިޙު، މީގެ ލިވިންގ ވިތް ޑައިބެޓީ ސް ފޮރ ޕާސްޓް ޓްވެންޓީ ވަރަކަށް އިޔަރސް. މިހާރު ޔަންގު
ލީޑަރއެއް ގޮތުގައި މިހާރު މި މަސައްކަތްކުރަމުން ދަނީ. ދެން ޑޮކްޓަރ އެ ވިދާޅުވީ ބޭރަށް، އެހެން ހޮސްޕިޓަލްތަކަށް
މިސާލަކަށް ފޮނުވާ ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު އެގޮތަށް އެކްސްޕީރިއަންސް ހަމަ އެބަހުރި. ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަންވެގެން
ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑަށް އަޑުއިވިފައި އޮތީ އެން.ޑީ.ސީއަކީ ވަން ސްޓޮޕް ސެންޓަރއެއްގޮތުގައި. އެއީ ހަމަ ގޮއްސަ
ވަގުތުން ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާފައި ، އެ ހަމަ ހުރިހާ ޗެކަޕްތައް ހެދޭ ގޮތަށް. އެކަމަކު ފުރަތަމަ ދިޔައިމަ ބޮޑު ކިއުއެއްގައި
ނަން ޖެހުނީ. އަޅުގަނޑަށް ފުރަތަމަ އެޕޮއިންޓްމެންޓް ލިބުނީ މަންތެއްހާ ދުވަސްފަހުން. އެންމެފަހުން އެ ތަނަށް
8

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުނީ އަޅުގަނޑަށް ލާސްޓް ޖަނަވަރީގައި އިނގޭތޯ. އޭގެ ފަހަކުންނެއް އަދި ޑޮކްޓަރަކަށް ނުއެއްދެއްކޭ.
އެއީ ވަރަށް ދިގު ކިއުއެއްގެ ދަށުން މި ދަނީ ކޮންމެފަހަރަކު. ދެން ސަޕްލައިސް ހޯދަން، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުގެ ޕަމްޕު
ވޯޒް ރިޕްލޭސްޑް އެން.ޑީ.ސީގެފަރާތުން އިނގޭތޯ. ދެން އެން.ޑީ.ސީއަށް ގޮ އްސަ އެ ތަނުން ޑޮކްޓަރއަށް އެހާ ދުވަސް
ފަހުން އެޕޮއިންޓްމެންޓެއް ލިބިގެން ޑޮކްޓަރގެ ލެޓަރ ލިބިގެން، ކޯޓޭޝަންތަކާ އެއްޗިހި އެންސްޕާއަށް ހުށަހަޅައިގެން
އަދި އެހާ ދުވަސްވަންދެން އެންސްޕާގައި މަޑުކޮށްފައި ، ސަޕްލައިސް ލިބޭގޮތް ވަނީ. ވާއިރު ހުންނަނީ އޭރު ކުރިން
ހުރި ސަޕްލައިސް ހުސްވެފަ. ސޯ، އަނެއްކާ ބެކް ޓު އަނެއްކާ ހަމަ އިންސިއުލިންއަށް މިސާލަކަށް ދާހާ ހިސާބަށް
ލަސްވެފައޭ ހުންނަނީ. އެހެންވިމާ، ޕްރޮގްރެސްއާ ހިސާބަށް ގޮއްސަ އަނެއްކާ ވެސް ފަހަތަށް ޖެހިލާފައޭ އަނެއްކާ މި
ކުރިއަށްދަނީ ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް. ދެން އެ ކިއުގައި މަޑުކުރަން އަސްލު ފުރަތަމަ އެ ސްޓާޓް ކުރެވުނު ގޮތް
އަޅުގަނޑަށް އަސްލު ބޮޑަށް އުނދަގޫ ކަމަކަށް ފާހަގަކުރެވޭ، ދެން ވަރަށް ސަޕްލައިސް ހޯދަންށާއެކީގައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ނޭޝަނަލް ޑައިބެޓިކްސް ސެންޓަރ އެބައިންތާ ދެއްތޯ އައި.ޖީއެމް.އެޗްގައި؟ އެ ސެންޓަރ
ހުންނައިރު ވެސް ތި ބޭފުޅުންގެ ޚިދުމަތަށް ޕޭޝަންޓުން ދާންޖެހޭ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯ އަސްލު؟
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޗްފީ އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ ޢާއިޝަތު ޝިރުހާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޚާއްޞަކޮށް ޓައިޕް 1 ހަކުރުބަލި އިނގޭތޯ، ޓައިޕް 1 ހަކުރުބަލީގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލަހައްޓަމުން އެބަގެންދަން،
އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ 189 ކުދިން މިހާރު އެބަތިބި އިނގޭތޯ. އަތޮޅުތެރޭގައާއި މާލޭގައާ މި ތިބެނީ. ތިންބައިކުޅަ
ދެބައި މި ތިބެނީ އަތޮޅުތެރޭގައި. އެހެންވީމާ، އެން.ޑީ .ސީން އެއް ކަމަކީ އަތޮޅުތެރޭގައި ތިބޭ ކުދިންނަކަށް އެއްވެސް
ވަރަކަށް ރީޗެއް ވެސް ނެތް. އެ ކުދިންނަކަށް އެ ތަނާ ގުޅައިގެން ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތެއް ވެސް ނެތް. އެއީ
މައިގަނޑު އެއް ކަންތައް. އަނެއް ކަމަކީ ، ހަކުރުބަލީގެ ކުޑަކުދިންނަކީ ވަރަށް ގާތުން ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ކުދިން
އިނގޭތޯ. އެ ކުދިންގެ ޕޭރެންޓްސްއާ ވެސް ވަރަށް ގާތްގުޅުމެއް ބާއްވަންޖެހޭ. އެ ކުދިންނަކީ ހަމަ ކުއްލިއަކަށް އެތައް
ކަމެއް ދިމާވެދާނެ ކުދިން. އެހެންވީމާ، އެ ކުދިންނަށް އަބަދު ކޮންޓެކްޓް އޮންނަ ފަރާތެއް ނެތް ކަމަށް ވަންޏާމުން އެ
ކުދިންނަށް ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ. އެ ކުދިން އަދި އެ ކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންނަށް ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ މި ބައްޔާ
އެއްކޮށް ދިރިއުޅެމުން ގެންދަން. އަނެއް ކަމަކީ ސަޕްލައިސް، އަދިވެސް ސަޕްލައިސް އާސަންދައިގެ ދަށުން ނުލިބޭ
ކަމަށް ވަންޏާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ސަޕްލައިސް އަދިވެސް ރާއްޖެއިން ބޭރުގެ އެހީގެދަށުން ދޭ ފަރާތަކަށްވާތީވެ
9

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްކޮށް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަޖިސްޓަރވެގެން އަޅުގަނޑުމެންނާ އެއްކޮށް ދެއްތޯ އެ ބޭފުޅުން
އުޅުއްވާނީ. އެހެންވިމާ، އުޅުނީމަ ސަޕްލައިސް ވެސް ލިބޭނީ ދެއްތޯ. އެއީ ވެސް ހަމަ އެއް ސަބަބު. އެހެންނަމަވެސް،
ސަޕްލައިސްއަށްވުރެ ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަނީ ހަމަ އެ ކުދިން ލުކްއާފްޓަރކުރަން، ހަމަ ބަލަހައްޓާނެ
ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަ ބަޔަކު ނެތް ކަމަށް ވަންޏާމުން އެން.ޑީ.ސީގެ ޚިދުމަތެއް ނުހޯދޭނެ. މިހާ ދަތިކޮށް މާލޭގައި
އުޅޭ ކުދިން މި އުޅެނީ. އަދި މިއީ ބޮޑެތި ކުދިން ދެއްތޯ؟ އެހެންނަމަވެސް، ކުޑަކުދިންތަކަކަށް ޕޭރެންޓްސްއަކަށް
ވަރަށް ބޮޑު ތަކުލީފަކަށްވާނެ އެ ގޮތަށް އަބަދު ނުދެއްކިގެން ، ނުވަތަ މިސާލަކަށް އެ ކުދިންނަކީ ހަކުރު ކުއްލިއަކަށް
މައްޗަށް ގޮސް ދަށަށް ގޮ އްސަ މިހެންވާނެ ކުދިން. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ވާ ގަޑިއެއްގައި ގުޅާލާފައި އަހާލާނެ ނުވަތަ
ކަންތައް ކުރަންވީގޮތެއް ބުނެދޭނެ ބަޔަކު ނެތް ކަމަށް ވަންޏާމު އެއީ ވަރަށް ދައްޗަކަށް ވާނެ. އެހެންވީމާ، އެއީ
ކަންނޭނގޭ. ދެން އަސްލު އެން.ޑީ.ސީ އުފެދުނުއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް އުންމީދަކަށްވީ އެ ތަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް
ހިނގާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އޮތް ބަރޑަން ވަރަށް ކުޑަވެގެންދާނޭ. އެއީ، ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓިއަކީ
ހަމައެކަނި ޕޭޝަންޓުންނަށް ސަރވިސްއެއް ދޭ ބައެއް ނޫން. އޭގެ އިތުރުން ހަކުރުބައްޔާ މެދު ހޭލުންތެރިކުރުވުން،
ސްކްރީންކުރުން މިކަހަލަ ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތަކެ އް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންޑޭޓުގައި ހުރޭ. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަ ޚަރަދުގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް މި ދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފްރީ ކްލިނިކަށް.
ފްރީ ކްލިނިކް މެއިންޓެއިން ކުރުމަށާއި، ހަމަ ދެން އެތާނގެ ހަމަ ކޮންމެގޮތެއްވިޔަސް މެޑިކަލް ސްޓާފުން
ތިބެންޖެހޭނެ ދެއްތޯ. އެ ކަންތައްތަކަށް އަސްލު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑޭ ޓު ޑޭގެ ކޮސްޓު މި ދަނީ. ދެން ގްރާންޓް
ފަންޑިންގސްއަށް ބަލާއިރު ވެސް އެކަހަލަ ޑޭ ޓު ޑޭ ކޮ ސްޓުތައް ނޫނީ ޔުޓިލިޓީސްއަށް ނޫނީ ސެލަރީސްއަށް
ގްރާންޓްސްތައް ވަރަށް ކަވަރ ނުކުރޭ އިންޓަރނޭޝަނަލް. އެހެންވީމާ، އެއީ ހަމަ އަސްލު އެންމެ ބޮޑު ދައްޗަކަށް
ވެގެންދަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑުމެން، ތި ފާހަގަކުރެއްވި އެންމެފަހުން ބައްދަލުވުމަށް އެދުނުފަހުން ވަގުތުކޮޅެއް ހިނގައްޖެ އަނެއް
ބައްދަލުވުމާ އިނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ، މި ޓަރމް ނިމޭނެ، މި އަންނަ
ހަފުތާއަކީ ފަހު ހަފުތާ ދޯ. އަރލީ ހަމަ ނެކްސްޓް ޓަރމްގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ކޭސްއާ އެއްކޮށް މަސައްކަތް
ކުރާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަނެއްހެން އިތުރު ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން، އާދެ! ފާހަގަކޮށްލަން އޮވެއްޖިއްޔާ
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.
10

އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ 41 ވަނަ ބައްދަލުވުން 22 ނޮވެންބަރު 2022
ޑައިބެޓީސް ސޮސައިޓީ އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ޗްފީ އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރ ޢާއިޝަތު ޝިރުހާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރީފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން އައިއިރު ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައިނޭންޝަލީ ވަރަށް ދަތިތަކެއްގެ ވާހަކަ ދެއްކިން ދެއްތޯ
ދެން އަޅުގަނޑުމެން. ވަރަށް ގިނަތަންތަނަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައިން. ދެން މިހާރު މި އަހަރަށް އަސްލު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ އެސް.އޯ.އީއެއްގެ ފަންޑިންގއާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ދަނީ އިނގޭތޯ. ދެން
އަނގަބަހުން އަދި އެބަ އޮތް މި އަންނަ އަހަރަށް އަދި ލިބޭނެ ކަމަށް އެސް.އޯ.އީގެ ފަންޑިންގއެއް އިނގޭތޯ. ދެން
އަދި އެގްރީމެންޓެއްގައެއް ސޮއެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ދެން އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ވަރަށް ލިބިގެން
ދިޔަ ފަސޭހައެއް އެ ފަންޑިންގއާ އެއްކޮށް. ދެން ހަމަ ކުރިން އެއްކަލަ ބަޖެޓު ކަޓްކުރިއިރު އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން
އަޅުގަނޑުމެންގެ މުވައްޒަފުންތަކެއް ވޮލަންޓަރީކޮށް މަސައްކަތްކުރި ވާހަކަ ގާތްގަނޑަކަށް ދެ އަހަރާއި ބައި. އެގޮތަށް
މަސައްކަތް ކޮށްފައި ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ދެން އެ މީހުންނަށް ވެސް ކޮންމެވެސްވަރެއްގެ ސެލެރީއެއް
ދެވިގެން އެބަދޭ. ސޯ، ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުނު ލުއި ފަސޭހައެއް ހަމަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާގައި މިބައި ނިންމާލާނަން އަދި ކޮމި ޓީ
ނިންމާލުމުގެކުރިން އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ހަމަ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) (އޮފް ދަ ރެކޯޑުގައި މެންބަރުން
މަޝްވަރާކުރެއްވުން(އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މިއަދު ޑައިބެޓިކްސް އެސޯސިއޭޝަން މީޓިންގއަށް ފަހުގައި އޮފް ދަ
ރެކޯޑުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތި ފާހަގަކުރިގޮތަށް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަންނަ ހަފުތާގައި އާސަންދައާ އެއްކޮށް
އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމާ ގުޅިގެން ބައްދަލުވުމެއް ގެންދާނަން. މިހާހިސާބުން މިއަދުގެ ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުން ނިމުނީ.
وَل ساََّل علََْي كُْم.
مُ
____
11